

2. Вікіпедія.URL. <https://uk.wikipedia.org/wiki/>
3. Про боротьбу з тероризмом. Закон України від 29.07.2018.URL. <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/638-15>
4. Коваленко В.В. Щодо проблем розкриття та розслідування правоохоронними органами злочинів терористичної спрямованості. Теорія та практика криміналістичного забезпечення розкриття та розслідування злочинів у сучасних умовах. Тези доповіді наук.практ.конф.Київ.НАВСУ.2001.С.184-187
5. Маркусь В.О. Криміналістика. Навч. посібник. Київ. Кондор, 2007. 558с
6. Чорний Г.А. Особливості залучення спеціаліста при розслідуванні терористичних актів. Науковий вісник академії муніципального управління. Випуск 2.2015.С.427-433

Тематика: Педагогічні науки

**РАННЯ ПРОФЕСІЙНА ОРІЄНТАЦІЯ СТАРШОКЛАСНИКІВ ЯК
ОСНОВА ДЛЯ ФОРМУВАННЯ КОНТИНГЕНТУ ВИЩОГО
НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ**

Солопун Н.М.

Харківський національний автомобільно-дорожній університет, кандидат економічних наук, доцент, ORCID ID: 0000-0002-8958-9303,
solopunnataliya@gmail.com

Солопун Є.В.

Харківська загальноосвітня школа І-ІІІ ст. № 142, вчитель І категорії

Питання формування професійної спрямованості учнів старших класів завжди перебувало в центрі уваги як дослідників, так і керівництва університетів, шкіл тощо. Проблема підготовки молоді до вибору професії набуває особливого значення в сучасних економічних та соціокультурних

умовах. Аналіз кадрової ситуації в Україні свідчить про те, що у 2019 році найбільша потреба спостерігалася у сферах продажів та робітничих професій [1]. Але слід зазначити, що незважаючи на вищесказане, актуальність професій, пов'язаних з економікою та менеджментом, залишається на високому рівні через те, що будь-яке підприємство у більшості випадків потребує у власному кадровому складі фахівця з економічною освітою.

Саме тому особливої уваги й потребує робота у сфері цілісної психолого-педагогічної теорії профорієнтації, зокрема питання ранньої професійної орієнтації старшокласників як основи для формування контингенту вищого навчального закладу.

Сучасна загальноосвітня школа у рамках навчальної програми має передбачати, у різних обсягах, профільне навчання школярів. Сьогодні існує певна система спеціалізованої підготовки чи профільного навчання у старших класах. Але слід більше уваги приділяти орієнтації на індивідуалізацію та соціалізацію учнів з обов'язковим урахуванням реальних потреб ринку праці. Крім того, доцільним є розробка новітніх підходів та удосконалення вже існуючих до створення системи співпраці старшого ступеню школи з установами вищої професійної освіти. Профільна освіта сьогодні виступає як засіб диференціації та індивідуалізації навчання, коли за рахунок змін в структурі, змісті та організації освітнього процесу більш повно враховуються інтереси, схильності і здібності учнів, створюються умови для освіти старшокласників відповідно до їх професійними інтересами.

Незважаючи на значну кількість наукових робіт з проблеми професійного самовизначення та профорієнтації учнів на майбутню професію, ще є низка питань, які потребують значного доопрацювання. Зокрема, необхідно побудувати цілісний підхід до формування професійної спрямованості учнів на майбутню професію, необхідно забезпечити безперервність на всіх етапах економічної освіти. Доцільним є більш глибоке використання особистісно-діяльнісного підходу до розгляду здібностей майбутнього студента. Особистісний підхід має на увазі спрямованість профорієнтаційного впливу

саме на особистість потенційного абітурієнта, її потенціал, особливості, потреби, індивідуальність тощо [2]. Тому є сенс при організації процесу навчання і поряд з цим – професійної орієнтації – створювати спеціально орієнтовані на особистість учня ситуації, що сприяють розкриттю та формуванню у нього бажання реалізувати себе в майбутній роботі.

Відзначаючи роль особистісно-орієнтованого підходу як важливої умови профорієнтаційної роботи, відзначимо, що педагог в школі а тандемі з представником певного ВНЗ мають планувати роботу професійно-орієнтованого характеру з обов'язковою орієнтацією на інтереси молодої людини, рівня його умінь і знань, індивідуально-психологічних особливостей, потреб, мотивів, здібностей, а також статусних, національних, статевовікових та інших особливостей тощо. Для визначення інтересів майбутніх студентів сьогодні існує багато методів, зокрема низка тестів та опитувальників, які допомагають визначити інтереси та схильності школярів старших класів в різних сферах майбутньої діяльності. Певний інтерес в розрізі цього питання мають «Карта інтересів» Голомштока А.С. [3] та низка інших розробок у цьому напрямку, зокрема опитувальник професійних переваг Дж. Холланда чи тест на визначення професійних схильностей Л. Йовайши.

Реальний стан профорієнтації на професії економічного профілю, що дозволяє різними формами і методами розвивати інтерес учнів до неї і прагнення до оволодіння нею, ще недостатньо сприяє формуванню контингенту абітурієнтів, які усвідомлюють свою придатність до цієї професії по основним факторам і володіють психологічною установкою на оволодіння нею в вищому навчальному закладі.

Зазначимо, що необхідна систематична і довгострокова професійна орієнтація, націлена особистість на професійне майбутнє. Це й виступає однією з найважливіших характеристик ефективної профорієнтаційної роботи.

Заходи з професійної орієнтації учнів не слід зводити лише до процесу розповіді про переваги професії. Професійна орієнтація – це формування світогляду майбутнього фахівця ще на начальній ланці навчання, тобто у школі.

І такий початковий етап формування професійного світосприйняття надасть змогу молодій людині обирати вищий навчальний заклад керуючись власними поглядами на майбутню професію.

Слід відзначити, що проведення заходів з професійної орієнтації, зокрема фахівця з економічних питань, має бути не епізодичним явищем, а складним процесом, частинами якого є заходи, що мають проводитися як в школі, так і на базі університету.

Для організації та проведення якісного довузівської профвідбору учнівської молоді до складу абітурієнтів економічного факультету необхідні активізація процесу формування професійної спрямованості на професію економіста в загальноосвітніх школах на більш ранній щаблі, можливо, вже в 6-7 класах з подальшим ускладненням в 8-9 класах, а також активна робота в профільних та загального профілю старших класах, залучення батьків і викладачів вищого навчального закладу до даної роботи. Поетапний професійний відбір учнів в умовах довготривалої професійної орієнтації дозволить значно скоротити, а в подальшому і повністю усунути практику випадкового вибору професії і вступу до вищих навчальних закладів.

Крім того, у рамках проведення профорієнтаційної роботи слід звертати увагу на потенційну професійну готовність учня. Професійна готовність – складне психологічне явище, що включає в себе наступні компоненти: по-перше, мотиваційні, такі як позитивне ставлення до того чи іншого виду діяльності, інтерес до неї; по-друге, орієнтаційні, тобто уявлення про особливості та умови діяльності, її вимоги до особистості; по-третє, операційні, що складаються в оволодінні прийомами і способами діяльності, необхідними знаннями, вміннями і навичками; по-четверте, оціночні, що включають самооцінку своєї підготовленості. В літературі можна виділити два підходи до визначення поняття «готовності»:

- розуміння готовності як певного психічного стану;
- розуміння готовності як певної властивості або системи властивостей та якостей особистості [4].

Важлива задача формування професійної готовності є достатньо тривалим процесом, який враховує в собі розбудову необхідних, установок та якостей особистості. Її розвиток починається з обізнаності про характер майбутньої діяльності, далі йде придбання необхідних знань, умінь і навичок, формування здатності до їх реалізації, розвиток позитивного ставлення до професії, мотивованого та вимогливого ставлення до себе. Завершується цей процес тим, що, пройшовши кілька щаблів, готовність до професії перетворюється в стійку якість та рису особистості майбутнього студента-економіста.

Якщо в довготривалих формах професійної орієнтації здійснюється в повній мірі індивідуалізований особистісно-діяльнісний підхід до розвитку в учнів задатків, здібностей і можливостей, зміцненню наявних інтересів і схильностей, то інтенсивна цілеспрямована підготовка в них дозволить молодим людям привести свої особистісні якості у відповідність до вимог майбутньої професії і самим скласти уявлення про свою придатність до неї.

На довузівської етапі метою профорієнтаційної діяльності є підготовка молоді до свідомого вибору професії на основі підвищення рівня загального і професійного розвитку особистості, де успішне здійснення такої діяльності дозволяє вузам сформувати свій контингент.

Слід зазначити, що якісне функціонування системи довгострокової професійної орієнтації і поетапного професійного відбору як важливої умови для підготовки майбутніх економічних кадрів у вищих навчальних закладах, конче необхідно для скорочення періоду адаптації учнів до умов навчання у вищій школі, підвищення рівня успішності і зниження рівня відрахувань через погану успішність, підвищення активності і розвитку потреби студентів до всебічного освоєння професії.

Список літератури:

1. Міністерство соціальної політики України. Державна служба зайнятості. Перспективна потреба у кадрах на 2019 рік. URL :

<https://pon.org.ua/novyny/7263-perspektivna-potreba-u-kadrah-na-2019-rk.html>

(дата звернення: 01.02.2020).

2. Грибанова В.А. Личностно-деятельностный подход как основа организации воспитательного процесса по формированию гражданской активности студентов // Современная педагогика. 2015. № 8 [Электронный ресурс]. URL : <http://pedagogika.snauka.ru/2015/08/4801> (дата звернення: 02.02.2020).

3. Методика «Карта интересов» Голомштока А.Е. URL : <https://psyttests.org/profession/mapG.html> (дата звернення: 05.02.2020).

4. Мазур Н. Поняття «готовності» та визначення структурних компонентів готовності майбутніх вчителів інформатики. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*. № 121 (II). С. 285-289. URL : [www.irbis-nbuv.gov.ua > cgi-bin > cgiirbis_64](http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/cgiirbis_64) (дата звернення: 05.02.2020)

Тематика: Педагогічні науки

ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ ПРОФЕСІЙНО-ТЕОРЕТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ

Сопільник М.П.

викладач професійно-теоретичної підготовки

ДНЗ «Подільський центр професійно-технічної освіти»,

м. Кам'янець-Подільський

Забезпечення впровадження інноваційних технологій навчання, якісної професійної підготовки кваліфікованих робітників для різних галузей економіки з урахуванням потреб ринку – головне завдання професійно-технічної освіти.[1]